

Jiří Ondřej ...

... výroba březových metel

Jiří Ondřej
 Se narodil 11. září 1959 v Čeladné, své dětství prožil v Zubří (okres Vsetín), kde žije doposud. Vyučil se na Středním odborném učilišti strojním a pracuje jako nástrojař. Výrobě březových metel se věnuje příležitostně vedle svého hlavního povolání. Výrobky jsou určeny pro vlastní potřebu, sousedy a částečně také k prodeji na okolních „lidových jarmarcích“.

Výrobě březových metel se naučil od svého otce Josefa (1927-2002), jemuž zpočátku jako školní dítě pomáhal při dílčích přípravných pracích (třídění proutí, kroucení lipového lýka). S postupujícím věkem se začal stále aktivněji zapojovat a osvojil si celý výrobní postup. Společně s otcem a bratry se spolupodílel na smluvně vázané domácí výrobě metel pro jednotná zemědělská družstva na Valašsku, Hané a Slovácku. Po ukončení dodávek se jako jediný z rodiny i nadále věnuje výrobě, která je však určena spíše pro vlastní potřebu a blízké okolí. Nezanedbatelnou součástí jeho činnosti tvoří účast

Domácká výroba březových metel měla v našich zemích velice starou tradici, která souvisí se snahou zabezpečit domácnost jednoduchými a funkčními nástroji a nářadím. Výroba byla záležitostí rodiny a každý její člen měl při ní své místo. Děti musely pomáhat a samotnou výrobu většinou ovládali jak muži, tak i ženy. Později se z prodeje metel stával vítaný způsob vedlejšího výdělku, na který se zaměřovaly především nemajetné rodiny. Pro některé lokality byla výroba natolik charakteristická, že dala jejím obyvatelům i přízvisko, jako např. metlaři, což platilo právě pro obyvatele Zubří. Materiál potřebný k vázání metel si zajišťuje ponejvíce sám, a to na podzim a v zimě, kdy u stromů probíhá období vegetačního klidu. Z vyhlédnutých stromů se pomocí dlouhé tyče s pilkou odřezávají vhodné větve,

na zemi vážou do otýpek a na zádech odnáší domů. Samotná výroba si vystačí s nevelkým počtem nástrojů – nůž, pilka, provaz, deska. Nezbytnou pomůckou je i lípové lýko na vázání a smrkový kolík – hikel – na vyztužení drždla, oboje se připravuje ještě před započetím výroby. Vlastnímu vázání metel předchází třídění větví podle jejich síly a délky. Kratší a hustší se využijí k výrobě duše, kterou obepínají delší větve vytvářející hlavu, do níž se vsune zpevňující kolík – hikel. Celá metla se během skládání postupně svazuje lýkem. K dostatečnému stažení se používá provaz obtočený kolem metly, dole opatřený deskou, která po sešlápnutí provaz utáhne. Hotový výrobek se na hlavě pomocí nože zařeže a také spodní část se zakrátí na shodnou délku.

na programech ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, kde s celým technologickým procesem seznamuje zájemce z řad návštěvníků. Jiří Ondřej je přímým pokračovatelem rodinné tradice, a svoji práci považuje za pevnou součást odkazu rukodělné výroby regionu i vlastní rodiny. S tímto vědomím naučil výrobě i svého syna Jiřího. Svoji výrobu se snaží popularizovat při nejrůznějších veřejných akcích v regionu, specializovaných programech ve Valašském muzeu v přírodě i výjezdech zuberského folklorního souboru do zahraničí. V roce 2004 se spolupodílel na videosnímku Březová metla, který podrobně zaznamenává jednotlivé výrobní kroky a který je pro zájemce koncipován jako návod na vlastní výrobu.

Jiří Ondřej
Horní 126
756 54 Zubří
tel. 571 658 862